

УДК 351; 330.332; 316.422.4

С. О. Тульчинська,
 д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний
 університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: 0000-0002-1409-3848

В. В. Чорний,
 к. е. н., доцент кафедри менеджменту підприємств, Національний технічний університет
 України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: 0000-0002-4460-0759

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.22.11

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

S. Tulchynska,
 Doctor of Economic Sciences, Professor, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute
 V. Chornii,
 PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Enterprise Management, National Technical
 University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

FOREIGN EXPERIENCE IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF ANTI-CORRUPTION POLICY IN THE CONTEXT OF ECONOMIC SECURITY

Статтю присвячено питанням реалізації антикорупційної політики в зарубіжних країнах. Визначено основні причини корупції в країнах ЄС. Проаналізовано ключові принципи формування та реалізації антикорупційної діяльності у Німеччині, Великобританії, Румунії, Данії, Швеції, Нідерландів. Визначені основні характеристики спеціальних антикорупційних органів згідно з міжнародними стандартами. Проведено узагальнену оцінку масштабів поширення корупції за допомогою Індексу сприйняття корупції та визначено, що для підвищення рейтингу України необхідними кроками мають стати: запровадження прозорого та підзвітнього управління об'єктами держвласності та гарантування подальшого розвитку сфери закупівель; забезпечення незалежності та спроможності антикорупційної інфраструктури, формування незалежної та професійної судової влади. Зроблено висновок про необхідність і важливість врахування зарубіжного досвіду запобігання корупції для здійснення антикорупційної політики в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки з урахуванням вітчизняних політичних, економічних, соціальних, культурних умов, національних традицій. Визначено напрями, які необхідно врахувати в процесі формування та реалізації принципів антикорупційної політики в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки

The article is devoted to the implementation of anti-corruption policy in foreign countries. The main causes of corruption in the EU countries have been identified. The key principles of formation and implementation of anti-corruption activities in Germany, Great Britain, Romania, Denmark, Sweden, and the Netherlands are analyzed. The main causes of corruption in the EU countries are highlighted: high levels of binding social capital, dynamic changes in the international economic environment, the decline in the role of the state and the public sector due to privatization.

The main characteristics of special anti-corruption bodies according to international standards are determined. A generalized assessment of the scale of corruption with the help of the Corruption Perceptions Index was conducted and it was determined that the necessary steps to increase Ukraine's rating should be: introduction of transparent and accountable management of state-owned

objects and guarantee further development of procurement; ensuring the independence and capacity of the anti-corruption infrastructure, the formation of an independent and professional judiciary. It is concluded that it is necessary and important to take into account foreign experience in preventing corruption for the implementation of anti-corruption policy in Ukraine in the context of economic security, taking into account domestic political, economic, social, cultural conditions, national traditions.

It is determined that in the process of formation and implementation of the principles of anti-corruption policy in Ukraine in the context of economic security should take into account such areas as: support of anti-corruption measures of the state by civil society institutions; increasing the level of efficiency of the judiciary in the fight against corruption offenses; regulation of criteria for the development of job descriptions for civil servants.

Prospects for further research in this area are to identify priority areas for reforming the mechanism of public administration to prevent corruption in public authorities in Ukraine in the context of economic security.

Ключові слова: корупція, антикорупційна політика, економічна безпека, принципи антикорупційної політики, індексу сприйняття корупції, запобігання корупції, спеціалізовані антикорупційні органи.

Key words: corruption, anti-corruption policy, economic security, principles of anti-corruption policy, index of perception of corruption, prevention of corruption, specialized anti-corruption bodies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним із деструктивних явищ, що здійснює негативний вплив на розвиток суспільства загалом та на добробут громадян зокрема є корупція. Оскільки явище корупції є інтернаціональним явищем, то питання формування та реалізації ефективного механізму протидії корупції є одним із першочергових питань світової спільноти. Корупційні явища спостерігаються як і економічно розвинених країнах, як-от: США, так і в країнах із нижчим рівнем економічного розвитку. Тому аналіз зарубіжного досвіду використання ефективних інструментів та механізмів щодо запобігання та протидії корупції в контексті дотримання критеріїв щодо вступ до ЄС є корисним для України в контексті забезпечення економічної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Різні підходи до визначення сутності корупції, формування та реалізації антикорупційної політики, а також зарубіжний досвід щодо визначеної проблематики привертає значну увагу багатьох вчених, серед яких: О. Антонова, В. Баштанник, О. Бусол, О. Васильєва, А. Комзюк, Н. Липовська, М. Мельник, С. Серьогіна, В. Трепак та ін. Однак, попри отримані результати у даному напрямку досліджень, актуальним залишається і надалі дослідження даної проблематики в контексті оцінки ключових позицій формування та реалізації антикорупційної політики у зарубіжних країнах в умовах адаптації до змін в контексті забезпечення економічної безпеки.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення й узагальнення теоретичних аспектів формування та реалізації антикорупційної політики в зарубіжних країнах у контексті забезпечення економічної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Формування дієвого механізму забезпечення антикорупційної політики є одним із важливих елементів забезпечення економічної безпеки кожної держави, і, відповідно, боротьба із корупцією виступає одним із пріоритетних напрямів державно-управлінського сектору. Перед набуттям членства в ЄС перед кожною державою постає зобов'язання щодо здійснення гармонізації національного антикорупційного законодавства із правими нормами ЄС. Відповідно, для України буде корисним досвід формування та реалізації основних принципів антикорупційної політики зарубіжних країн.

У різних країнах антикорупційна політика націлена на скорочення можливості для вчинення корупційних дій, виявлення корупційних випадків та здійснення покарань за вчинені правопорушення в цій сфері. У зарубіжних країнах здебільшого подібні між собою антикорупційні засоби, які використовуються в процесі роботи суб'єктів публічного адміністрування в контексті забезпечення економічної безпеки. Це можна пояснити тим, що відбуваються процеси інтеграції законодавства, здійснюється активна міждержавна координація заходів щодо протидії правопорушенням із ознаками корупції, відбувається обмін досвідом щодо здійснення конкретних антикорупційних заходів. Здебільшого це є характерним для країн-членів Євросоюзу. Проте для кожної окремої країни також притаманні певні специфічні риси, що зумовлені ментальністю, рівнем розвитку, правовими традиціями та ступенем активності громадян [8, с. 70].

До основних причин корупції в країнах ЄС відноситься — високий рівень зобов'язуючого соціального капіталу, що є характерним для південних католицьких країн. Це зумовлює наявність інтегрованих стимулів для підтримання покровительства, фаворитизму, клієнтелізму і непотизму та створює перешкоду для розвит-

ку системи контролю та розподілу владних повноважень у умовах політизації державного управління;

- пошук нелегальних джерел фінансового забезпечення політичних партій, що призводить до зростання рівня корупції через поширення такої практики як "лобіювання";

- динамічні зміни міжнародного економічного середовища (глобалізація фінансових ринків, інтернаціоналізація торгівлі, зміни в розміщенні продуктивних сил, виникнення нових товарів та послуг і т.д.);

- зниження ролі держави і державного сектору зумовлене приватизацією [1, с. 358].

Країни-члени ЄС різняться між собою не лише рівнем корупції, а і методами боротьби з нею.

Корупція не є суттєвою перешкодою для розвитку бізнесу в Німеччині. Ризики шахрайства та корупції найбільш поширені у сфері будівництва та державних закупівель. Німеччина має потужні інституційні та правові рамки у сфері боротьби з корупцією. Кримінальний кодекс Німеччини стосується фізичних осіб, а не компаній, і забороняє пропонувати, платити або приймати хабарі. Компанії можуть бути притягнуті до цивільної відповідальності за корупційні правопорушення, скоєні їх представниками відповідно до Закону про регуляторні правопорушення, до сплати штрафів у розмірі до 10 мільйонів євро та конфіскації всіх економічних вигод, отриманих шляхом хабарництва. Виплати за сприяння заборонено, а подарунки невеликої вартості та гостинність можуть вважатися незаконними залежно від наміру, вигоди та цінності. За останні роки значно зросла кількість відомих німецьких компаній та фізичних осіб, які притягнулися до відповідальності [13].

За даними Transparency International протягом останніх років Данія очолює рейтинг найменш корумпованих країн. У країні превалює інформаційна прозорість у діяльності державних структур та свобода доступу ЗМІ до документів, на яких ґрунтуються рішення державних органів. У Данії відсутні спеціальні антикорупційні органи, проте запроваджено ряд державних та приватних антикорупційних ініціатив щодо особливостей ведення бізнесу, які контролюються громадськими організаціями. У напрямку антикорупційної діяльності переважають превентивні заходи. Зокрема, Данське агентство міжнародного розвитку Danida, що здійснює реалізацію програм розвитку та надає безвідсоткові позики для фінансування проєктів, притримується ряду умов в процесі співпраці із зовнішніми партнерами. Зокрема, у всіх контрактах передбачено ряд антикорупційних положень, порушення яких призводить до відмови щодо подальшого партнерства [1, с. 358].

У Великобританії система запобігання корупції характеризується рядом специфічних рис, це: антикорупційним законодавством передбачає відповідальність компанії у разі нездатності запобігти можливості щодо отримання хабаря її співробітниками; законодавчо передбачено, що майно, яке отримане шляхом вчинення злочинів корупційної спрямованості підлягає конфіскації; неурядові організації та ЗМІ здійснюють громадський контроль за антикорупційною діяльністю; превалює політика заохочення доносів і створення атмосфери щодо нетерпимості до корупції. Система державних органів влади, які займається питаннями щодо протидії

корупції, фактично включає всю структуру кримінального правосуддя. Національне бюро аудиту покладено завдання щодо запобіганням корупційним правопорушенням, які пов'язані із викраденням грошових коштів [5, с. 154].

26 квітня 2021 р. Великобританія ввела в дію історичний автономний режим Глобальних антикорупційних санкцій. Нещодавно прийняті правила надають Великобританії повноваження щодо запобігання поїздкам до Великобританії осіб, причетних до корупції, або використання її фінансової системи [11]. Режим Глобальних антикорупційних санкцій 2021 року, встановлений з урахуванням Закону про санкції та боротьбу з відмиванням грошей 2018 року [15]. Глобальний режим санкцій слугуватиме додатковим потужним інструментом для запобігання серйозній корупції в усьому світі та боротьби з нею.

Високий рівень громадського контролю за діяльністю як представників державної влади, так і бізнесменів є одним із ключових елементів антикорупційного механізму Швеції. Головна роль у здійсненні цього контролю припадає на шведські ЗМІ, які забезпечують оприлюднення інформації що будь-яких корупційних випадків, незалежно від посади та суспільного статусу осіб-учасників корупційних випадків [9, с. 158].

Органи прокуратури Швеції мають юрисдикцію щодо переслідування корупційних справ, які обробляються та виконуються прокурорами Національного підрозділу по боротьбі з корупцією при прокуратурі [10].

Швеція є учасником кількох міжнародних антикорупційних конвенцій; Конвенція ООН проти корупції (ратифікована в 2007 році), Конвенція Ради Європи з цивільного права про корупцію (ратифікована в 2004 році), Конвенція Ради Європи про кримінальне право проти корупції (ратифікована в 2004 році) та Конвенція з розвитку про боротьбу з хабарництвом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях (ратифікована в 1999 році). Найважливішою нещодавньою подією є перегляд положень щодо корпоративних штрафів, які набули чинності 1 січня 2020 року. Нові правила містять кілька змін, найбільш примітними є те, що максимальний штраф збільшено з 10 мільйонів крон до 500 мільйонів крон, а також шведським судам надається розширена юрисдикція для розгляду міжнародних злочинів, пов'язаних з хабарництвом. Нове положення дасть змогу накладати корпоративні штрафи не лише на корпорації чи інші суб'єкти господарювання, а й на суб'єктів державного сектору, діяльність яких прирівняна з підприємницькою діяльністю.

Більше того, протягом кількох років у Швеції тривають дебати щодо того, чи застосовувати період карантину до політиків та інших внутрішніх чиновників після звільнення з посади. Підґрунтям дебатів є низка резонансних випадків, коли високопоставлені вітчизняні чиновники були найняті компаніями чи установами відразу після звільнення з посади, що викликало підозру, що робота була надана як винагорода. Дискусія досі не призвела до прийняття жодного нового закону [14].

Однією з найагресивніших в Європейському Союзі вважається антикорупційна політика Румунії. Законо-

давство Румунії передбачає можливість перевірки спадщини. У разі доведення його шахрайське, корупційне походження, воно підлягає конфіскації за загальними правилами, незважаючи на те, що спадкоємці є законними його набувачами [6, с. 120].

У Румунії державними органами, які безпосередньо займаються боротьбою з корупцією є: Румунський антикорупційний директорат, Головне антикорупційне управління, Управління по боротьбі з шахрайством та Національне агентство доброчесності.

Стратегії національної оборони на 2020—2024 рр. надає велике значення соціальній складовій національної безпеки, що ґрунтується, зокрема, на підвищенні стійкості та зменшенні внутрішньої вразливості, у тому числі через боротьбу з корупцією, а також на належному функціонуванні верховенства права та демократії та щодо зміцнення адміністративної спроможності. У Стратегії корупція віднесена до категорії ризику безпеки. Таким чином, боротьба з корупцією на всіх етапах процесу, від створення нелегітимних груп інтересів до ризику скасування рішень, прийнятих державною владою, розглядається в кількох розділах Стратегії [12].

Відповідно, боротьба з корупцією має відбуватись одночасно з підвищенням обізнаності про фундаментальні цінності на рівні суспільства, адже в цьому і полягає суть формування культури доброчесності в державному секторі.

Рис. 1. Основні характеристики спеціальних антикорупційних органів згідно міжнародних стандартів

Джерело: складено авторами за даними [7, с. 122].

Для Нідерландів характерна трирівнева система боротьби з корупцією. Такі державні інститути, як департамент державних зборів, міністерство, в'язниці тощо в більшості випадків розбирають випадки корупції самостійно, всередині організацій. Для цього у визначених інституціях функціонують спеціальні відділи або внутрішня служба безпеки. В більшості випадків покараннями є стягнення компенсації, зміщення із посади, звільнення [4, с. 34].

Проте існування спеціалізованих антикорупційних установ не гарантує зменшення проявів корупції. Основні характеристики спеціальних антикорупційних органів згідно міжнародних стандартів показано на рисунку 1.

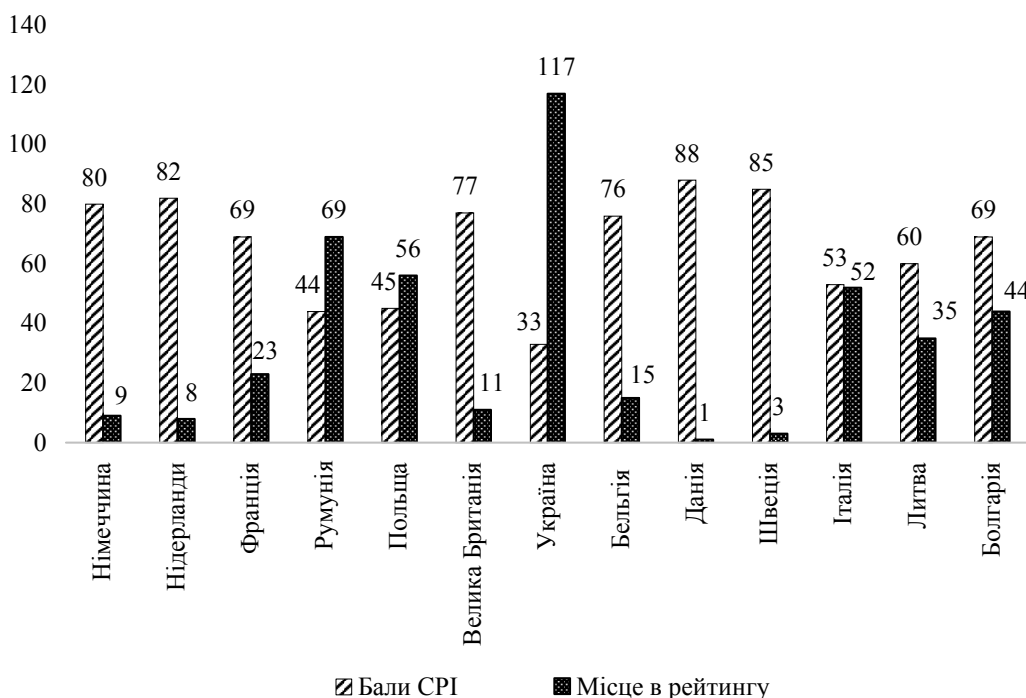

Рис. 2. Рейтинг окремих зарубіжних країн за Індексом сприйняття корупції у 2020 році

Джерело: складено авторами за даними [2].

Узагальнена оцінка масштабів поширення корупції здійснюється за допомогою Індексу сприйняття корупції. Україна серед країн світу перебуває на 117 місці із 180 країн. Україна у даному рейтингу знаходиться значно нижче зарубіжних країн, що розглядалися (рис. 2).

За значенням індексу CPI за 2020 рік до першої десятки потрапили Нова Зеландія та Данія (абсолютні лідери — 88 балів зі 100), Фінляндія, Сінгапур, Швеція та Швейцарією. З-поміж сусідів найближчою до України за індексом CPI є Молдова.

Відповідно для України для підвищення рейтингу за CPI конструктивними будуть такі рекомендації Transparency International: запровадження прозорого та підзвітного управління об'єктами держвласності та гарантування подальшого розвитку сфери закупівель; забезпечення незалежності та спроможності антикорупційної інфраструктури, формування незалежної та професійної судової влади.

Отже, проведене дослідження та опрацювання літературних джерел дає можливість заключити [3, с. 153; 10; 11, с. 183; 17, с. 163]:

- оцінка світового досвіду протидії корупції показує, що відсутні універсальні методи боротьби у даному напрямку. Кожна країна вибудовує власний механізм державного управління запобіганню корупції, виходячи із міжнародних стандартів у даній сфері;

- високий рівень ефективності державної антикорупційної політики в зарубіжних країнах пояснюється належним рівнем політичної волі вищого керівництва у напрямку протидії корупції;

- інститути громадянського суспільства є активними складовими механізму протидії корупції нарівні із спеціалізованими антикорупційними органами;

- імплементація кращого досвіду зарубіжних країн у сфері протидії корупції має відбуватись з урахуванням вітчизняних політичних, економічних, соціальних, культурних умов, національних традицій;

- однією із головних умов ефективної політики попередження та боротьби з корупцією виступає прозорість державного управління.

Отже, активізація вітчизняних антикорупційних заходів потребує належного комплексного наукового дослідження з урахуванням кращого зарубіжного досвіду задля дотримання принципу відповідності сучасним світовим тенденціям у сфері запобігання корупції.

ВИСНОВКИ

Таким чином, як показує досвід зарубіжних країн, успіх антикорупційних заходів залежить не лише від ефективного функціонування антикорупційної інфраструктури, а і від ряду соціально-економічних, політичних, культурних, історичних чинників, що здебільшого перебувають поза межами правового поля.

Позитивний досвід зарубіжних країн у сфері попередження та боротьби з корупцією дозволяє вибрати найбільш дієвий набір антикорупційних інструментів. Також це дає змогу зрозуміти, що є ряд ефективних методів протидії корупції і ряд показників, що дозволяють оцінити рівень ефективності антикорупційних за-

ходів. Проте абсолютне "калькування" успішного досвіду будь-якої з країн без врахування вітчизняних інституціональних умов не принесе позитивного результату. Відповідно, в процесі формування та реалізації принципів антикорупційної політики в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки варто враховувати такі напрями: підтримка антикорупційних заходів держави інститутами громадянського суспільства, що особливо стає актуальним в умовах децентралізації владних повноважень; підвищення рівня ефективності діяльності судової гілки влади у напрямі боротьби з корупційними правопорушеннями відповідно до принципів дії інституту функціонування судів; врегулювання критеріїв щодо розробки посадових інструкцій для державних службовців та здійснення моніторингу щодо їх дотримання.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у визначенні пріоритетних напрямів реформування механізму державного управління запобіганню корупції в органах державної влади в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки.

Література:

1. Буряк К. Особливості антикорупційного законодавства в країнах Європейського Союзу. Підприємство, господарство і право. 2020. № 2. С. 356—360.
2. Індекс сприйняття корупції-2020. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (дата звернення 04.10.2021).
3. Кікалішвілі М. В. Світовий досвід реалізації антикорупційної політики та його застосування в Україні. Jurnalul juridic national: teorie si practica. 2019. Decembrie. С. 151—154.
4. Мельник О.Г. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як вектор формування національної антикорупційної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 32—35.
5. Прокопів Б. Стан та шляхи вдосконалення реалізації антикорупційної політики України. Актуальні проблеми правознавства. 2019. Вип. 1 (17). С. 152—156.
6. Ростовська К. Міжнародний досвід формування та реалізації антикорупційної політики в інших державах. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Вип. 4 (12). С. 118—122.
7. Скобіна І. І., Дубич К. В. Організаційно-правові засади запобігання корупції в державному управлінні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 8. С. 120—126.
8. Собакар А. О. Застосування антикорупційних засобів у діяльності суб'єктів публічного адміністрування: зарубіжний досвід та перспективи його запозичення для України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 1. С. 68—74.
9. Тульчинська С.О. Місце України за міжнародними рейтингами конкурентоспроможності. Формування ринкових відносин в Україні. Вип. 8 (87). 2008. С. 30—34.
10. Тульчинська С.О. Стратегія інноваційного розвитку регіонів України. Ефективна економіка. Вип. 11. 2011. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення 01.10.2021).

11. Тульчинська С.О., Змієнко М.О. Інвестування як елемент реалізації стратегії розвитку національної економіки. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Вип. 29. 2011. С. 182—186.

12. Щербак М.Ю. Правовий аспект формування та реалізації антикорупційної політики в Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн. Правовий часопис Донбасу. 2020. № 3 (72). С. 155—161.

13. Anti-Corruption in Sweden. URL: <https://www.globalcompliance-news.com/anti-corruption/anti-corruption-in-sweden/>

14. Breaking: UK Launches Global Anti-Corruption Sanctions Regulations. URL: https://thesentry.org/2021/04/26/5816/breaking-uk-launches-global-anti-corruption-sanctions-regulations/?gclid=EAlaQobChMI2rm9x9eV9AIV6o5oCR0CXA9JEAAYBCAAEgKTjFD_BwE (дата звернення 04.10.2021)

15. Bribery and Corruption Laws and Regulations 2021 — Romania. URL: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/bribery-and-corruption-laws-and-regulations/romania> (дата звернення 14.10.2021).

16. Germany Corruption Report. URL: <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/germany/> (дата звернення 11.10.2021).

17. Popelo, O., Kychko, I., Tulchynska, S., Zhygalkevych, Zh., Treitiak, O. (2021). The Impact of Digitalization on the Forms Change of Employment and the Labor Market in the Context of the Information Economy Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 21_(5), pp. 160—167.

18. Q&A: anti-corruption regulation in Sweden. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=69748d90-c108-4331-a808-2300e1796bfc> (Accessed 4 Oct 2021). (дата звернення 02.10.2021).

19. UK Parliament. Anti-Corruption Update. URL: <https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2021-04-26/hcws936> (дата звернення 01.10.2021).

References:

1. Buriak, K. (2020), "Features of anti-corruption legislation in the countries of the European Union", *Entrepreneurship, economy and law*, vol. 2, pp. 356—360.

2. Transparency International Ukraine (2021), "Corruption Perceptions Index 2020", available at: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (Accessed 4 Oct 2021).

3. Kikalishvili, M.V. (2019), "World experience in implementing anti-corruption policy and its application in Ukraine", *Jurnalul juridic national: teorie si practica*, vol. Decembrie, pp. 151—154.

4. Melnyk, O.H. (2021), "International experience in preventing and combating corruption as a vector of formation of national anti-corruption policy in Ukraine", *Legal scientific electronic journal*, vol. 2, pp. 32—35.

5. Prokopiv, B. (2019), "Status and ways to improve the implementation of Ukraine's anti-corruption policy", *Actual problems of jurisprudence*, vol. 1, no. 17, pp. 152—156.

6. Rostovska, K. (2017), "International experience in the formation and implementation of anti-corruption policy in other countries", *Actual problems of jurisprudence*, vol. 4, pp. 118—122.

7. Skobina, I.I. and Dubych, K.V. (2021), "Organizational and legal principles of preventing corruption in public administration", *Investments: practice and experience*, vol. 8, pp. 120—126.

8. Shcherbak, M.Yu. (2020), "Legal aspect of formation and implementation of anti-corruption policy in Ukraine taking into account the experience of foreign countries", *Legal magazine of Donbass*, vol. 3, no. 72, pp. 155—161.

9. Tulchynska, S.O. (2008), "Strategy of innovative development of the regions of Ukraine", *Formation of market relations in Ukraine*, vol. 8, no. 87, pp. 30—34.

10. Tulchynska, S.O. (2011), "Ukraine's place in international competitiveness ratings", *Efektivna ekonomika*, vol. 11, Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua> (Accessed 1 Oct 2021).

11. Tulchynska, S.O. and Zmiienko, M.O. (2011), "Investment as an element of the strategy of national economy development", *Problems of improving the efficiency of infrastructure*, vol. 29, pp. 182—186.

12. Sobakar, A.O. (2020), "The use of anti-corruption tools in the activities of public administration entities: foreign experience and prospects for borrowing it for Ukraine", *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. vol. 1, pp. 68—74.

13. Global Compliance News (2021), "Anti-Corruption in Sweden", available at: <https://www.globalcompliance-news.com/anti-corruption/anti-corruption-in-sweden/> (Accessed 4 Oct 2021).

14. The Sentry (2021), "Breaking: UK Launches Global Anti-Corruption Sanctions Regulations", available at: https://thesentry.org/2021/04/26/5816/breaking-uk-launches-global-anti-corruption-sanctions-regulations/?gclid=EAlaQobChMI2rm9x9eV9AIV6o5oCR0CXA9JEAAYBCAAEgKTjFD_BwE (Accessed 14 Oct 2021).

15. Global Legal Insights (2021), "Bribery and Corruption Laws and Regulations 2021 — Romania", available at: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/bribery-and-corruption-laws-and-regulations/romania> (Accessed 11 Oct 2021).

16. Risk & Compliance Portal (2021), "Germany Corruption Report", available at: <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/germany/> (Accessed 10 Oct 2021).

17. Popelo, O., Kychko, I., Tulchynska, S., Zhygalkevych, Zh. and Treitiak, O. (2021), "The Impact of Digitalization on the Forms Change of Employment and the Labor Market in the Context of the Information Economy Development", *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21 (5), pp. 160—167.

18. Q&A (2021), "Anti-corruption regulation in Sweden", available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=69748d90-c108-4331-a808-2300e1796bfc> (Accessed 2 Oct 2021).

19. UK Parliament (2021), "Anti-Corruption Update", available at: <https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2021-04-26/hcws936> (Accessed 1 Oct 2021).

Стаття надійшла до редакції 16.11.2021 р.